

LES TECNOLOGIES DE LA LLENGUA I LES LLENGÜES MINORITZADES

M. Antònia Martí

Centre de Llenguatge i Computació
Universitat de Barcelona

Aquest número de la revista *Llengua, Societat i Comunicació* ha estat concebut amb l'objectiu de donar a conèixer les noves tecnologies de la llengua per promoure el debat i la reflexió sobre quin impacte tenen en l'àmbit individual, social i lingüístic.

Per fer possible aquesta reflexió, es presenten, en primer lloc, les característiques generals d'aquestes tecnologies —tant del text escrit (article de Toni Badia) com del tractament de la parla (article de Joaquim Llisterrí)—, s'apunten algunes de les aplicacions possibles i els canvis a què poden donar lloc en la vida quotidiana.

Els articles següents es dediquen a fer una reflexió sobre l'impacte que aquestes tecnologies tenen sobre la societat i, per tant, sobre les llengües que s'hi parlen. Hem centrat aquesta anàlisi en les tres llengües minoritzades de l'Estat espanyol: el català (article de Lluís Padró *et al.*), l'èuscar (article d'Arantza Diez *et al.*) i el gallec (article de Xavier Gómez). A partir d'aquestes presentacions es podrà valorar l'estat de desenvolupament relatiu de cadascuna, els problemes que han d'afrontar, les perspectives de futur que es preveuen i, com seria desitjable, les mesures de política lingüística que s'haurien d'endegar perquè aquestes llengües fossin viables en el marc de la societat de la informació.

Tal com es mostra en les diferents contribucions, l'interès d'aquestes tecnologies des d'un punt de vista aplicatiu és inqüestionable. No és menys cert, però, que es tracta de tecnologies en procés de desenvolupament i que tenen plantejats

reptes importants que s'hauran de resoldre si es volen consolidar en el futur. L'ambigüitat inherent al llenguatge, tant en la manifestació oral com escrita, com també la dificultat de formalitzar i tractar el significat plantegen problemes que encara no han estat superats. Per això, tot i que hi ha un col·lectiu important en l'àmbit universitari i en els centres de recerca dedicat a la investigació en processament del llenguatge, l'impacte de les tecnologies de la llengua en l'àmbit social és encara poc visible.

A més, el desenvolupament d'aplicacions competitives basades en tecnologia lingüística com ara la traducció automàtica, l'extracció i la recuperació d'informació, el resum automàtic, la classificació de documents, etc. requereix disposar de recursos lingüístics bàsics com analitzadors morfològics i sintàctics, lexicons computacionals, corpus anotats i eines per al tractament de l'ambigüitat en tots els nivells. Aquests recursos bàsics, imprescindibles en qualsevol de les diferents aplicacions, exigeixen un esforç important en recerca i desenvolupament, que requereix un compromís institucional amb aquesta tecnologia.

Per acabar aquesta introducció voldria assenyalar dues qüestions importants que afecten de manera decisiva el desenvolupament de les tecnologies de la llengua a casa nostra. En primer lloc, cal tenir present que aquestes tecnologies es desenvolupen sobre dos eixos bàsics: els programes informàtics i les dades lingüístiques. Si bé les dades lingüístiques

són específiques de cada llengua, els programes informàtics que les processen són, en gran mesura, independents. Si no hi ha una aposta decidida en R + D orientada a afavorir la tecnologia lingüística es podria acabar consolidant una situació poc desitjable: que la nostra aportació es limités a incorporar coneixement lingüístic als programes informàtics desenvolupats inicialment per a l'anglès o per a altres llengües tecnològicament més consolidades.

En segon lloc, cal assenyalar que el mercat català i, per extensió, el mercat espanyol es caracteritza per un perfil baix en la incorporació de noves tecnologies en el sistema productiu. Aquesta situació s'agreuja quan es tracta d'aplicacions desenvolupades per a llengües minoritzades, per a les quals el mercat és pràcticament inexistent. La demanda actual no és suficient per permetre l'existència d'un teixit productiu basat en aquesta tecnologia. En el primer cas, ens

podem trobar en la situació que altres països que han apostat de manera decidida per les noves tecnologies acabin abastint el nostre (actualment minso) mercat local. Les nostres institucions i empreses acabaran comprant a fora els productes basats en tecnologia lingüística. Podem perdre, per tant, l'oportunitat de liderar un nou sector tecnològic. En el segon cas, si des de les institucions no es prenen les mesures oportunes per dinamitzar el mercat sobre les aplicacions tecnològiques basades en la llengua, sens dubte se n'agreuja la marginació.

Els sistemes de comunicació actuals ens donen l'oportunitat d'estar presents en un espai virtual global. Les noves tecnologies poden actuar com a factor dinamitzador i afavorir la presència de les llengües minoritzades en aquesta nova realitat o bé donar-los el cop de gràcia definitiu perquè desapareguin. Tenim la decisió a les mans.